

IN MEMORIAM

Mons. Pere Tena Garriga
(1928-2014)

Mons. Pere Tena Garriga va néixer a l'Hospitalet de Llobregat... Acabava de posar fil a l'agulla, esmentant aquesta dada, que semblava una menció obligada per a encapçalar les ratlles que l'havien de seguir, quan, en fer-ho, la memòria em va fer rodolar dintre meu el record d'una pregària que, talment una pedra que de cop ve a barrar-nos el pas i no ens permet d'anar endavant sense deixar-ne constància. Així ho fem. I silenciosament ens fem nostre el ressò i l'alè de la venerable pregària a la qual ens han acostat el pensament i el cor, per a fer-nos dir:

Després de la mort, Senyor, no em separeu d'aquells que, en aquesta vida, vaig arribar a estimar tant. Us suplico, Senyor, que «allà on jo estaré, també ells hi estiguin amb mi». Allà, si més no, tindrè el goig de veure'm unit amb ells per sempre, essent així que aquí baix no he pogut sinó tastar, i encara ben escassament, la seva amistat. Us prego, Senyor, que revifeu i crideu a la vida aquests joves tan estimats, fent que ressuscitin, quan en sigui l'hora, per compensar el curs de la seva vida, que tant aviat s'ha vist escapçada.

Aquesta súplica és de sant Ambròs, i la trobem a la seva oració fúnebre per a l'emperador Valentinià II i per a Gracià, germà seu, mort prematurament. M'ha semblat que, *mutatis mutandis*, era ben adient de fer-ne ús. És ben clar que, tant les circumstàncies com l'edat dels qui acabem d'esmentar són ben diferents de les del nostre cas. Ara bé, si ens fixem en els anys de vida, ¿què té més valor, davant Déu, els anys d'una radiant joventut o els d'una serena edat provecta? El temps és un factor molt relatiu. I deixem altres detalls, perquè, si anem al moll de l'os del prec del sant bisbe de Milà, un prec que traspuja fe i vessa amistat, bé ens el podem fer nostre. Tant per la fe que confessem com pels vincles d'amistat —i encara per altres, sens dubte— que ens unien amb el

qui ha acabat la seva cursa en aquest món, podem manllevar dels llavis ambrosians aquesta singular súplica que, des dels nostres, ens sentim convidats a elevar cel amunt. I així ho fem.

Donat aquest primer pas, per a expressar amb ell que volem guardar amb amor el record d'aquell que ens ha precedit en el temps i ara ens mou a fer aquesta súplica, provem de posar per escrit allò que d'ell encara és viu en la nostra memòria. Ho volem fer així perquè pensem que és el recurs que ens pot ajudar a mantenir viu el seu record en el cas que la nostra feble memòria flaquesca a causa del temps, que sovint té el vici de maldar per allunyar-nos fins i tot de les persones que més hem estimat i que lentament va persistint a fer-nos fonedís el lloc que ocupaven en el nostre cor.

Infantesa

Dèiem, doncs, que Mons. Pere Tena Garriga va néixer a l'Hospitalet de Llobregat (Barcelona), el 14 de maig de 1928.

De la seva infantesa no en podem explicar cap facècia particular. Com va passar a tants d'altres, de ben petit va haver de viure el trasbals de la «guerra entre germans» (com l'anomenaria més tard el poeta Espriu), que sens dubte va incidir en el ritme tranquil dels primers anys en què s'anava a escola «a aprendre de lletra». Sabem, això sí, que malgrat aquest fet que va interferir en tantes vides, molt aviat, encara amb pocs anys, va ingressar en els cursos de Llatinitat del Seminari de Barcelona.

En relació amb aquet ingrés és conegut, per la família, un fet que gairebé es pot assegurar que hi va influir. Essent un nen va dedicar una tarda a la consideració dels pros i contres, fent-ne la llista en un full, de si havia de formar part del grup d'escolans de la seva parròquia o bé participar en les activitats dels grups juvenils propis dels moviments que la societat d'aquells anys de postguerra oferia. Un cop comptat i debatut, la balança es va decantar pel grup dels qui servien a l'altar. Potser aquesta opció duia implícita la crida al ministeri eclesiàstic. No és estrany pensar-ho així.

Anys d'estudi i recepció d'Ordes

Al Seminari de Barcelona va fer els cursos que aleshores rebien el nom de Llatinitat, per fer després els de Filosofia, així com els primers cursos de Teo-

logia. La mitjana de qualificació de tots aquests cursos fou el de «Meritissimus». Cal considerar-lo, per tant, com un bon estudiant.

Al marge dels aspectes acadèmics, durant l'època de la seva estada al Seminari de Barcelona fou quan alguns seminaristes, entre ells mateixos, es deia que eren «de la corda». Eren aquells seminaristes que mostraven una sensibilitat especialment litúrgica i es distingien per triar lectures d'espiritualitat litúrgica, per la seva exemplaritat a l'hora de vetllar perquè els actes litúrgics fossin en tot ben acurats i, també, perquè els ornaments litúrgics recuperessin la seva dignitat, etc. Ben segur que el seminarista Pere Tena era «de la corda». És, aquesta, una qüestió sense cap mena d'importància, però en l'ambient de la vida dels seminaristes són com un indicatiu de com cadascú és qualificat pels companys. Més important és tenir presents les lectures que van marcar el pensament d'aquells joves estudiants. En aquest sentit es poden citar: les obres d'espiritualitat litúrgica i monacal de Columba Marmion, el *Liber sacramentorum*, del cardenal Schuster, les obres del cardenal Mercier, l'*Any litúrgic*, de Pius Parsch, sense deixar de banda, Congar, de Lubac, Daniélou... així com les revistes *Paroisse et Liturgie*, *Ephemerides liturgicae*, *La Maison-Dieu*, etc. N'hi ha prou amb aquesta mostra d'obres, encara ben innovadores en aquells anys quaranta, per a poder valorar amb quines obres complementaven els estudis els estudiants titllats de liturgistes.

En el marc dels estudis de Teologia i d'acord amb el ritme que aleshores era l'habitual, li foren conferits els anomenats Ordes menors. El 19 de desembre de 1947 li fou conferida la primera clerical tonsura, que l'incardinava al clergat de Barcelona. Un any després, el 18 de desembre de 1948, rebia els Ordes de l'ostiariat i el lectorat. I l'endemà, dia 19, encara dins les Témpores d'Advent, rebia l'exorcistat i l'acolitat.

Aquí cal fer un parèntesi, perquè en 1949 trobem el que es pot considerar el primer treball que publicà. Va ser en la *Revista Litúrgica*, que uns alts eclesiàstics de Barcelona havien començat a publicar l'any 1947, dins la represa d'activitats que es va dur a terme aquells anys quaranta. En concret, en el núm. 12 (1949/III), pp. 21-23, de l'esmentada revista, es troba l'article: «Instituyamos una fiesta», signat per Pedro Tena, acólito. L'article és una invitació a recuperar, per a cadascú, la festa d'aniversari del propi baptisme. Encara, aquell mateix any (núm. 13-14, pp. 40-42) un altre article sobre l'espiritualitat dels darrers mesos de l'any litúrgic, titulat: «Otoño en el año eclesiástico». Comença així una activitat com a escriptor que ja no deixarà mai i, des de la qual, anirà donant orientacions pastorals, litúrgiques i doctrinals.

Tornant als Ordes, deixem constància que, el 18 de desembre de 1949, li fou conferit el subdiaconat. El 25 de juny de 1950, al monestir de la Mare de Déu de Pedralbes, fou ordenat diaca. És, aquesta, una ordenació que, en les biografies, sovint es passa per alt, pel que suposa de transitori. No obstant això, al Seminari de Barcelona, s'estimava molt el fet de ser diaca i es mirava de viure aquest ministeri amb el màxim de profit pastoral. Comptem que va ser així per al diaca Pere Tena.

A partir d'ara serà difícil de seguir a la manera d'una línia recta la seva vida i les seves activitats perquè les dades es van entrelligant. De moment deixem anotat que va acabar els cursos de Teologia a Roma, a la Universitat Gregoriana, per tal de poder-se graduar com a doctor en Teologia dogmàtica. Dit això, aturem-nos un moment en la seva ordenació presbiteral.

El diaca Pere Tena fou ordenat prevere pel bisbe de Barcelona, el Dr. Gregorio Modrego, el 29 de juliol de 1951. Va ser ordenat amb dispensa d'edat, ja que li faltava gairebé un any per a assolir d'edat canònica dels vint-i-quatre anys, l'edat que calia tenir per a poder accedir al presbiterat. Aquesta ordenació va tenir lloc en la capella del Casal Borja, residència dels membres de la Companyia de Jesús a Sant Cugat del Vallès (Barcelona). Aquesta ordenació va ser objecte d'un cert ensurt. Ensurt que no el va afectar personalment, però sí a d'altres que, com ell, rebien en aquella litúrgia l'ordenació presbiteral. Es pot dir que la litúrgia d'ordenació no es va desenrotllar allò que se'n diu «rite» (tal com cal en tot), sinó que *velis nolis* (volent-ho o no, cal suposar això segon) es va produir un cert desgavell. El ritual de l'ordenació presbiteral prescrivia que el bisbe que la duia a terme havia d'imposar, abans de la pregària d'ordenació, «*utrumque manum super Ordinandi caput*» (ambdues mans sobre el cap de l'ordenand). Doncs bé, algú es va adonar que el bisbe imposava solament una mà sobre el cap dels qui anava ordenant i no ambdues, com s'indicava en el *Pontifical Romà*. Això va ser així fins a l'ordenand que precedia a Tena. Un cop advertit el senyor bisbe del que estava passant, a Tena ja li va imposar ambdues mans. Acabada l'ordenació i escoltat el parer dels juristes sobre com s'havien fet les coses, es va determinar que, per tuciorisme, a fi que no quedessin dubtes sobre la validesa de l'ordenació, l'endemà es repetís per als qui havien rebut la imposició d'una sola mà. Pel que fa a Tena, aquesta circumstància ja no es va donar i, per tant, no fou necessari que, per a ell, fos repetit el ritu de l'ordenació, ja que la seva s'havia fet sense cap defecte de forma que afectés la validesa. Els qui es van trobar afectats, l'endemà sí que van haver de tornar-hi. Cal fer constar aquí que els aniversaris que van seguir a la seva ordenació, si li era possible, tornava a celebrar la missa en la capella del Casal Borja, per a recordar, agraït *in situ*, la seva ordenació presbiteral.

Tesi doctoral

En l'època d'aquesta ordenació ja anava treballant en la seva tesi doctoral, que va defensar a la Universitat Gregoriana, de Roma, pel maig de 1954. La tesi, que va començar essent un estudi dels termes que en el Sacramentari Veronense apareixien amb sentit comunitari, acabà sent un estudi de la paraula *ekklesia* (o la seva corresponent traducció) des de l'Antic Testament, amb les referències a l'assemblea del poble que Déu s'havia escollit, fins a la consolidació d'aquest terme, en el Nou Testament, en l'Església santa que té en Crist el seu origen i que ell s'escollí com a esposa seva per sempre. En aquest context, el que hi havia a l'inici del seu estudi, acabà essent-ne l'apèndix. La tesi, publicada amb el títol *La palabra Ekklesia. Estudio histórico teológico* fou un text molt valorat i citat pels teòlegs d'eclesiologia i pels estudiosos de la litúrgia.

Amb els ulls posats en sant Pius X

Un fet que no afectava tant el seu estudi com a les seves vivències, tot i que ben segur també va trobar ressò en els estudis, fou el fet de tenir el papa Pius X com a model i guia en el treball pastoral. Cal no oblidar el lloc destacat que aquest Papa va ocupar en els inicis del moviment litúrgic, fent que s'alcés ben alta la bandera de la «participació activa» i de la renovació litúrgica. En això hi va jugar un paper preponderant la Instrucció *Tra le sollecitudine*, que tot i fer referència a la renovació i dignitat de la música litúrgica, anava molt més enllà de la música, tal com es va posar de manifest en les Instruccions que van seguir l'esmentada i que posaven l'accent en la comunió freqüent i en l'edat de la primera comunió dels infants. Cal recordar, encara, el lema que Pius X que, ja abans de ser Papa, feia servir com a nord del seu ministeri episcopal: *Instaurare omnia in Cristo* (renovar —o consolidar— totes les coses en Crist). Aquest lema marcava, doncs, també la manera de fer dels qui es feien seus els objectius del moviment litúrgic.

D'altra banda hi ha una circumstància bona per a deixar anotada. La seva estada a Roma amb motiu de la seva tesi doctoral va coincidir amb la canonització de Pius X. De la seva presència a Roma amb motiu d'aquesta canonització en va quedar constància perquè ell va fer pastoralment extensiva aquesta canonització en la fotografia-pòster que va dur de Roma i que va ser col·locada vora la capella del Santíssim a la parròquia de Sant Joan d'Horta (Barcelona). Allà va quedar situada després d'haver rebut la veneració dels fidels d'un diumenge de finals d'aquell maig. Allà va ser-hi molts anys, fins

que un incendi fortuït a la sagristia d'aquesta parròquia no sols va malmetre la sagristia sinó que va afectar diversos objectes de l'església.

Vicari a Sant Joan d'Horta

Aquest fet, que ens ha portat fins a aquesta parròquia barcelonina, no és casual. El 29 de juliol de 1953 fou nomenat vicari d'aquesta parròquia. Però la seva presència a Sant Joan d'Horta no era nova. Durant el temps que alternava les seves estades a Barcelona i a Roma per anar enllestint la tesi doctoral, ja col·laborava pastoralment en aquesta parròquia d'Horta, perquè n'era vicari el seu germà gran, Mn. Francesc, i, atès que el rector estava greument malalt, ell era un ajut eficaç per al seu germà. Eren els anys de la reforma de la vetlla pasqual, que va portar fins a la reforma de tota la Setmana Santa. Allà, aquesta reforma, es va viure amb tota la seva importància. Com a vicari, el seu treball pastoral es va centrar en l'atenció als infants i joves de la parròquia. Els qui van ser objecte de la seva atenció pastoral i personal encara en guarden molt bon record.

El 4 de gener de 1956 deixava la parròquia de Sant Joan d'Horta, que havia estat la seva primera missió pastoral. A l'hora d'acomiar-se dels seus feligresos va cloure l'al·locució que va fer, al terme de la missa d'acció de gràcies que havia celebrat, amb unes paraules manllevades de sant Pius X, pronunciades per l'aleshores Giuseppe Sarto en el seu comiat dels feligresos de Salzano per anar a la Cúria i al Seminari de Treviso. Va dir, com a punt final de les seves paraules: «Pregueu per mi, perquè us he estimat.» A més a més de la bellesa d'aquestes paraules i d'aquest comiat, tornem a tenir aquí l'expressió de fins a quin punt sant Pius X era present en la seva vida. El seu comiat d'Horta responia al seu nomenament, també com a vicari, a la parròquia de Santa Maria de Gràcia (Barcelona). Fou, aquest, el segon i darrer nomenament parroquial que va tenir.

El Congrés Litúrgic Diocesà de 1956

Aquell mateix any, el 1956, per iniciativa de l'arquebisbe Gregorio Modrego, es va celebrar a Barcelona el Congrés Litúrgic Diocesà. Pere Tena en fou nomenat vice-secretari del Comitè Executiu. Aquest Congrés, en un moment en què era notori que des de Roma ja s'havien començat a donar passos en ferm en la renovació de la litúrgia i es tenien els ulls posats en el treball que es feia a França des del Centre de Pastoral Litúrgica de París, va ser ben acollit pel clergat de Barcelona i va tenir conseqüències de particular importància. En una de

les seves conclusions es demanava un *Directori per a la santa Missa* amb vista a potenciar la participació a la missa del diumenge. Això va donar peu a la formació d'un equip per a la redacció d'aquest Directori. Pere Tena va formar part d'aquest equip, que no tan sols va preparar el Directori sinó que, per a ajudar a dur-lo a terme, va tenir cura també de preparar l'edició del llibre *Monicions i pregàries per a la santa Missa*. L'equip que va preparar aquest volum, fet públic l'any 1958, un cop feta la feina va optar per continuar-la, en bona part perquè Pere Tena s'hi va posar al davant i hi va anar cohesionant la feina. Així és com va néixer el Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, que es pot considerar fundat per ell, i del qual va presidir l'activitat durant molts anys.

La seva activitat docent

Si l'any 1956 és el de l'entrada de Tena per la porta grossa a la pastoral litúrgica, des del punt de vista públic i notori per tothom, és també l'any en què comença una altra activitat en la qual també havia de deixar petja: la seva docència. El 2 d'octubre de 1956 (com si el matriculessin una altra vegada, deixeu-m'ho dir així) fou nomenat professor del Seminari de Barcelona. Aquells anys, encara, aquest nomenament gairebé suposava fer un «repàs» de diverses assignatures acadèmiques. Va començar, doncs, aquesta tasca docent fent de professor de disciplines pròpies dels cursos de Filosofia. És difícil d'acabar de saber exactament quantes assignatures va explicar. Gairebé podem donar per segur que ho fou de Lògica, de Crítica, d'Ontologia, d'Història de la filosofia antiga i potser alguna altra dins aquest camp.

En començar el curs 1963-1964, amb data de 22 d'octubre, trobem el seu nomenament com a professor de «Teologia pastoral». Després explicaria litúrgia, d'acord amb el que determinà el Vaticà II en la *Sacrosanctum Concilium*. Però, sobretot, cal recordar la seva docència en el camp de la sacramentologia (amb particular atenció a l'ecumenisme). Molt especialment, els qui en foren alumnes, recorden el seu mestratge sobre el ministeri. Era més que el fet de dictar unes lliçons. Hi havia una vocació i una vida al darrere del que exposava als alumnes.

Promotor i gestor d'institucions d'estudis superiors eclesiàstics

La seva tasca docent no va fer, però, podríem dir, camí en solitari. Va anar acompanyada d'una altra activitat, difícil de definir, però ben segur laboriosa

i que demanava hores, tacte i bon criteri. Va ser el treball relatiu a la remodelació de la Facultat de Teologia de Catalunya.

Seria llarg d'explicar si haguéssim de detallar fil per randa tota la feina que això comportà. Per no allargar-nos massa, recordarem breument l'itinerari que va ser necessari recórrer, i això ja ens donarà un bon índex de la valoració d'aquesta feina.

Situem-nos als anys seixanta. Es va anar fent viva i va anar creixent, en aquells anys, la preocupació fonda perquè Catalunya disposés d'un centre superior de reflexió i d'investigació teològiques i que, a més a més, el fet de disposar d'un Centre així facilités el diàleg amb la societat, enriquis els coneixements culturals del clergat i donés a tots els creients la possibilitat d'aprofundir en els continguts de la fe cristiana. Per a concretar i formular, en tots els seus aspectes, aquest projecte, no es devien pas estalviar converses i diàlegs amb tots els qui hi podien estar interessats o amb tots els qui podien dir-hi alguna cosa. És una feina d'aquelles que, amb el temps, per més «actes» i «memòries» que s'hagin escrit i aprovat, acaba essent una feina anònima: «Algú, temps ha, va fer tot això que tenim ara...». Però, deixem aquestes vanes consideracions i recordem que una primera etapa es va assolir quan la Congregació per a l'Educació Catòlica, per decret de 7 de març de 1968, va emetre el Decret d'erecció de la Facultat de Teologia de Barcelona, que quedava establert amb dues seccions, la de Sant Pacià, amb seu al Seminari Conciliar de Barcelona i la de Sant Francesc de Borja, al Casal de la Companyia de Jesús.

Assolit aquest objectiu, va semblar convenient d'unificar l'entitat, que, després de les converses corresponents va portar a disposar, amb data del 17 de febrer de 1984, del vist-i-plau, per part de l'esmentada Congregació, d'aquest projecte. I amb data de 24 de setembre de 1984, el gran canceller de la Facultat, Dr. Narcís Jubany Arnau decretà la remodelació de la Facultat de Teologia de Catalunya, amb seu al Seminari Conciliar de Barcelona.

En tot aquest procés que, com es pot veure per les dates, no va ser curt, poseu-hi les hores que vulgueu a Pere Tena. I amb les hores, l'interès i el desig de fer una feina ben feta i acabada, atesa la importància que aquesta feina havia de tenir pels qui venien al darrere.

Hi ha encara la creació d'un altre centre d'estudis superiors: el de l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona. Immediatament després d'haver estat promulgada la *Sacrosanctum Concilium*, el Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona va organitzar uns cursos en els quals, d'una manera sistemàtica, s'exposaven els diversos temes propis del camp de la litúrgia. D'aquí en sortiren, més endavant, uns cursos monogràfics, d'un mes de durada i que amb els exàmens adients podien comptar com a crèdits a la Facultat de Teologia.

Aquests cursos, organitzats pel C.P.L., van ser la llavor que, en créixer, va arribar fins a aconseguir que el 15 d'agost de 1986 la Congregació per a l'Educació Catòlica decretés l'erecció de l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, incorporat a la Facultat i amb la possibilitat d'atorgar tots els graus acadèmics. Pere Tena, com és evident, en fou el primer director. Tenint present el seu origen, el C.P.L. tutela l'economia d'aquest Institut, així com alguna de les seves activitats.

Això ens faria tornar a la feina de Tena per mitjà del C.P.L., aquesta institució tan estimada d'ell i que més amunt hem deixat gairebé als seus orígens. Com que enrere val més no tornar-hi, recordem solament que els anys seixanta i setanta que, entre publicacions, cursets i conferències, el C.P.L. i, particularment, Pere Tena es va desviure per anar explicant com calia dur a terme la renovació litúrgica que, des de Roma, s'anava aplicant «*magnis itineribus*», sense gairebé deixar respirar. Aquesta multiplicació del treball va suposar a Tena passar per una hepatitis. Tot té el seu preu diria la saviesa popular.

Comissions i reconeixements

Al costat del que dèiem en el paràgraf anterior, Tena, com a president o com a membre va formar part de totes les comissions possibles relacionades amb la litúrgia: comissions diocesanes, interdiocesanes, nacionals, etc. No cal que en fem la llista, però sí que cal esmentar aquest fet significatiu, per més que sembli purament formal, com a indicatiu de l'estima que d'ell es tenia i de com s'esperava el seu consell en el grau que fos.

Aquest reconeixement, en l'àmbit diocesà, fou el seu nomenament el 15 de juliol de 1986 com a canonge de la Seu de Barcelona. Va ser, aquest, un nomenament que ell valorava perquè el servei a la Catedral suposava exercir el propi ministeri d'una manera molt pròxima al ministeri del propi bisbe. La seva vida, a partir d'aquest moment encara va donar diversos tombs, però ell va mantenir la seva canongia fins al final de la seva vida.

L'estima en què se'l tenia es posà particularment de manifest quan li fou concedit el doctorat *honoris causa* per l'Institut Pontifici Sant Anselm de Roma. Aquest doctorat fou un reconeixement explícit del seu treball en el camp de la litúrgia i, més en concret, en el camp de l'estudi de la litúrgia. La concessió d'aquest doctorat tingué lloc el 3 de novembre del 2001. Fou un reconeixement que podia semblar una mica tardà, però que no es pot negar que esdevenia molt significatiu per l'entitat que li concedia.

Col·laborador del ministeri petrí

Una vegada més els fets ens han empès endavant, i ara hem de tornar una mica enrere. Hem d'anar fins al 15 de maig de 1987. Aquesta data és la del seu nomenament «per fare il Sottosegretario» (com a ell li agradava de dir, fent servir una expressió típica italiana) de la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments. Tot i que per diverses raons personals i familiars li recava deixar Barcelona, anava content cap a Roma, perquè el treball que se li encomanava portava el segell de ser cridat a col·laborar d'una manera molt estreta en la missió pròpia del ministeri petrí. Aquesta dimensió era molt valorada per ell.

Va anar-se'n, doncs, de gust cap a Roma, i de gust es va posar a treballar en la Congregació per aportar-hi el seny i el saber que el caracteritzaven quan parlava de la litúrgia cristiana després d'haver-hi posat el cor, amb il·lusió, tota la vida. A part de la feina, en la Congregació va fer-hi bones amistats. En aquest sentit cal esmentar (i ben segur que també caldria citar altres noms) el cardenal Martínez Somalo i Mons. Virgilio Noè, que aleshores eren el prefecte i el secretari, respectivament, de la Congregació. El seu treball en aquest Dicasteri romà va comprendre des de l'any 1987 al 1993. Cal afegir-hi que, en aquest context romà, el 24 de juny de 1989 fou nomenament Prelat d'Honor de Sa Santedat.

Aquí cal afegir-hi que, tot i fer estada a Roma, no es va desentendre de la vida del clergat barceloní, com ho demostra la seva ponència «La litúrgia i la vida espiritual del ministre ordenat», en la *III Jornada Diocesana de preveres*, Barcelona, 2 de gener de 1990.

Escollit per bisbe

Acabada la seva etapa de treball en la Congregació, a punt ja gairebé de tornar a Barcelona, el cardenal Mayer, prefecte de la Congregació per als Bisbes, el cridà al seu despatx. No és per a fer-li cap reconeixement abans de deixar Roma; és per a comunicar-li que ha estat escollit per bisbe. Sí, es tracta d'una elecció. Elegit per a ser bisbe i per a ser-ho com a auxiliar del de Barcelona. Era el dia 9 de juny de 1993, memòria de sant Efrem, diaca, una data que des d'aquell dia, ell cada any celebrava amb particular devoció. El nomenament el feia bisbe titular de Cerenza i auxiliar del bisbe de Barcelona.

La seva ordenació episcopal, juntament amb la de Mons. Jaume Traserra i Mons. Joan Enric Vives, també auxiliars del de Barcelona, va tenir lloc el dia 5

de setembre d'aquell mateix any a la Catedral de Barcelona (o millor, a la gran plaça del davant de la Catedral, plena de gom a gom de fidels i amb la façana gòtica com a teló de fons, il·luminada per un sol que, amb diversitat de cromatismes, segons anava avançant la tarda, també hi va fer un bon paper.

En aquest moment ens cal tornar a tenir present sant Pius X, perquè, si fem l'arbre genealògic de l'ordenació episcopal de Mons. Tena, trobarem que passa pel papa Sarto.

Exèquies

Vaig pensar en tot això el propassat 11 de febrer (havia mort el dia anterior), una estona abans de les seves exèquies. Era a primera hora de la tarda. Tarda d'hivern. La claror de fora de la Catedral era la d'una llum quieta i pàl·lida. Dins la Catedral encara no havien encès la llum dels salomons i de les aranyes. Penombra. Una certa penombra. Encara no havien obert les portes perquè tothom hi entrés. Solament començàvem a entrar-hi, amb temps, els qui som al servei de la Catedral. Tot quedava matisat per una buida foscor. Vaig entrar al cor pel rerecor. A l'altra banda del cor un auster fèretre sobre un baiard. Solitud. Sols allà a la vora, al banc de davant el cadirat, quatre monges resant el Rosari, amb reverent mitjana veu. Vaig pensar en el dia de l'ordenació. Quin contrast! Vaig començar a pensar en les converses del disabte al matí, després de les Laudes i la Missa. Vaig començar a pensar...; però aviat vaig pensar que no era l'hora de pensar en res de tot això. Vaig resar un Parenostre com vaig poder i me'n vaig anar a la sagristia per si em necessitaven per a alguna cosa abans de començar el funeral.

La Missa de funeral, presidida pel cardenal Lluís Martínez, no va tenir res de particular. Acabada la Missa i després de la «Valedictio», es va fer baixar el fèretre, amb una certa dificultat, per l'estretor de la vella escala, fins a la capella-cementiri que hi ha sota el cor de la Catedral. Mentre perdiem de vista el taüt, amb les despulles del bisbe Mons. Pere Tena, no em vaig poder estar de recordar les paraules que ell va pronunciar en cloure la Missa de la seva ordenació. Eren una declaració de principis. Per si algú no sabia què era un bisbe que n'ajuda a un altre, allò que ha quedat amb el nom de «bisbe auxiliar». Tot molt amable, molt suau; tot tan ben dit que potser algú podia no entendre-ho. Bé, aquella tarda el pensament em corria massa d'una banda a l'altra. Vaig pensar: deixem-ho estar, ara. Ja hi tornarem després. L'endemà vaig cercar el text. El vaig trobar. El transcriu. Bé hi té dret, ell mateix, a prendre la paraula en aquesta mig crònica mig memòria. Va dir:

D'aquí a poca estona, acabada la gran assemblea eucarística dominical que ens ha reunit, cadascú de nosaltres tornarà a casa seva portant al cor la gràcia d'aquesta celebració i disposat a traduir-la en bones obres.

Abans d'acomiarar-nos, deixeu que, en nom dels altres germans que hem rebut avui l'episcopat, Jaume i Joan Enric, i en nom propi, prengui ara la paraula per anunciar amb goig la salvació, davant el poble en dia de gran festa.

No podem deixar d'anunciar-la! Ho sabeu prou, Senyor!

És la nostra missió de pastors de l'Església, dels bisbes, juntament amb els preveres i diaques: anunciar i fer present l'obra de la salvació de Crist per a tots els homes. És la missió dels Dotze, de Pau i de tots els qui els han succeït legítimament a través dels segles en aquest ministeri. Des d'aquell vespre del primer diumenge de l'Església, quan Jesús, el crucificat, es feu present, viu i ressuscitat, enmig dels reunits, i els anuncià la pau, els confià la missió rebuda del Pare, els donà l'Esperit Sant i els feu ministres de la reconciliació entre Déu i els homes.

Ho hem escoltat en l'evangeli d'avui, i s'ha realitzat en nosaltres, els protagonistes. És el Ressuscitat qui ho ha fet, a través de l'acció sacramental dels bisbes presents, per la força de l'Esperit Sant.

Com heu pensat en nosaltres, Senyor de l'Església! Com l'estimeu i com vetlleu per ella, vós, pastor i bisbe de les nostres ànimes! Quantes meravelles heu fet a favor nostre!

Vosaltres heu volgut participar en aquesta assemblea en la qual hem estat ordenats. Us ho agraïm de tot cor. Heu fet molt bé de participar-hi! Així heu fet visible l'Església que acull els pastors que Déu li envia; l'Església que creu, estima i espera, que lloa el Senyor i pelegrina en aquest món.

Heu volgut també expressar-nos així el vostre afecte. Us som ben coneguts i us coneixem. Us agraïm de tot cor la vostra presència.

Sou els nostres familiars estimats, amb els quals compartim la carn i la sang, les hores tristes i les hores joioses més entranyables. En l'alegria d'aquesta tarda, no ens oblidem dels qui ens han precedit i reposen en la pau de Crist.

Som del vostre presbiteri de Barcelona i estem units a vosaltres, amics preveres aquí presents d'altres Esglésies, per una fraternitat sacramental; amb vosaltres compartim, juntament amb els diaques, una mateixa missió de reunir el poble de Déu en l'Esperit Sant. La vostra participació, juntament amb la dels seminaristes, ens encoratja.

Sou els germans en l'episcopat, que ens porteu la visibilitat del col·legi episcopal i el testimoniatge de la fe catòlica de les vostres Esglésies, en primer lloc d'aquesta Església de Barcelona i de l'Església de Roma, que és el centre de la comunió eclesial. Pel vostre ministeri, el Senyor ens ha incorporat a la successió apostòlica. Us en donem gràcies.

Sou les autoritats que governen el nostre poble i les nostres ciutats, i que cerquen d'assegurar per a tots els ciutadans la justícia i la pau, la llibertat i el benestar temporal. Us assegurem el nostre respecte i la nostra ajuda en allò que serveixi al bé comú i a la dignitat de l'home, imatge de Déu.

Sou tants i tants, amics i coneguts, laics i clergues, religioses i religiosos, amb els quals hem viscut fins ara hores de ministeri i de reflexió, de treball i de pregària, moments familiars i esdeveniments eclesials. L'ordenació episcopal no ens separa gens de vosaltres. Ens han posat al dit l'anell que significa la fidelitat i l'amor a l'Església, esposa de Déu. Estem més units encara a vosaltres.

Pregueu per nosaltres i per la santa Església de Déu, com ja ho feu. «Si el Senyor no guarda la ciutat, és inútil que vigilin els sentinelles!»

Estem convençuts, en la fe, i així ho diem en els nostres lemes episcopals, que pasturar el ramat de Déu és una tasca d'amor; que ens toca preparar els camins perquè cadascú pugui trobar-se amb el Senyor; que som col·laboradors de la vostra joia en la mesura en que us ajudem a ser; i som nosaltres mateixos, dòcils a l'acció de l'Esperit Sant, en la unitat del qual donem gràcies al Pare, pel mitjà del Fill, pels segles dels segles.

Guardem bona memòria d'ell i d'aquestes paraules seves. I, ja que hem començat amb una pregària, acabem també amb una súplica, en aquest cas de l'apòstol Pere: «Que rebi de Crist, el cap dels Pastors, la corona immarcescible de la Glòria» (1P 5,4).

Josep URDEIX I DORDAL